

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΤΑ ΣΥΝΔΙΑΙΤΗΤΙΚΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΑ

Ἐπιλαμβάνομαι θέματος, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ καὶ ἀλλότριον ἴσως πρὸς τὰ καθήκοντα θεράποντος τῶν νόμων, τοῦ θέματος σκοπιμωτέρας ὀργανώσεως τῶν Διδασκαλείων.

Ἄλλὰ δὲν θὰ εἰσέλθω εἰς ζητήματα παιδαγωγικά, δὲν θὰ ἀσχοληθῶ οὔτε περὶ τοῦ καταλλήλου προγράμματος τῶν διδασκαλείων, οὔτε περὶ τοῦ πῶς δύναται νὰ ἐξασφαλισθῆ διδακτικὸν προσωπικὸν ἄρτιον, ὄχι μόνον κατ' ἀριθμὸν ἀλλὰ καὶ κατὰ ποιότητα, ἰδίως διὰ τὰ εἰδικὰ μαθήματα τὰ τόσον ἀπαραίτητα ὡς μορφωτικὰ τοῦ δημοδιδασκάλου, οὔτε περὶ τῆς ἐν τοῖς διδασκαλείοις ἐποπτείας καὶ πειθαρχίας, ζητήματα πολλαπλᾶ πάντα, ὧν δυστυχῶς εἰσέτι δὲν εὐρέθη ἐν ὄλῳ παρ' ἡμῖν ἡ ὀρθὴ λύσις.

Πρὸς ταῦτα ἀρμόδιαι εἶνε αἱ ἰδικοὶ παρ' ἡμῖν παιδαγωγοί, σοφὰς δὲ ἐπὶ τούτου μελέτας τοῦ κ. Φιλίππου Γεωργαντᾶ ἐδημοσίευσεν ἀπὸ τοῦ πρώτου τῆς συστάσεως αὐτῆς ἔτους ἡ «Ἐθνικὴ Ἀγωγή».

Δυστυχῶς ὅμως αἱ ἐν τῷ ὀργανισμῷ τῶν διδασκαλείων ἑλλειψεις παρέμειναν ὡς καὶ πρότερον, μὴ θεθέντος, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀντικειμένων, ἐπαρκῶς χρόνου εἰς τὴν πολιτείαν, ὅπως ἀσχοληθῆ περὶ τῆς μεταρρυθμίσεως αὐτῶν, καὶ ἐκ τούτου δὲ αἱ ἀπόφοιτοι τῶν διδασκαλείων διδάσκαλοι τοῦ ἔθνους, αἱ πλαστικοὶ καλλιτέχναι τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας τῶν τέκνων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν εἶνε τόσον ἄρτιοι, ὅσον ἤθελε τις εὐχρηθῆ, ἀφορῶν εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν διδασκαλείων ἄλλων χωρῶν, αἱ ὅποιοι, τηρουμένων ἐννοεῖται τῶν ἀναλογιών, δὲν δαπανῶσι πολὺ περισσότερα ἡμῶν χάριν τῶν διδασκαλείων.

Καὶ ἂν μὲν ἀποβλεψῆ τις εἰς τὸν εἰδεχθῆ τρόπον τῆς στρατολογίας τῶν διδασκάλων εἰς χρόνους ὄχι καὶ πολὺ ἀφισταμένους τοῦ παρόντος, ἂν ἐνθυμηθῆ τὰς περιουθεύσας ἐπιτροπὰς, αἱ ὅποιοι ἐδώρουν, — ὅσας δὲν τὰ ἐπόλουν, — διδασκαλικά πτυχία εἰς πάντα τὸν βουλούμενον, δὲν θὰ ἔχῃ οὐδὲν δικαίωμα νὰ εἶνε μεμψίμοιρος συγκρίνων τὸν μέγαν ἀριθμὸν ἀγγραμμάτων, ἀπαιδευγῶν καὶ ὅλως ἀναξίων διδασκάλων τῶν χρόνων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἤλθισεν τὰ δόκτυα τῶν περιουθευσῶν ἐπιτροπῶν, πρὸς τὸν τύπον τοῦ νέου διδασκάλου, φιλοτίμου, ζηλωτοῦ, ὅπως ὀλίποτε ἱκανῶς μεμορφωμένου, πρὸ παντός δὲ ἔχοντος συνείδησιν τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, ἐν τῷ ἔθνει.

Ἄλλ' ἐκ τοῦ ὅτι εἴα ὀλίποτε σύγκρισις τοῦ παρόντος πρὸς τὸ εἰδεχθὲς παρελθόν θὰ ἀπετέλει ὄντως βλασφημίαν, δὲν ἐπιταί ὅτι πρέπει νὰ μὲνωμεν εὐχαριστημένοι μὲ τὰ πενιχρὰ σχετικῶς ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα.

Σήμερον ἀνεγνωρίσθη γενικῶς — ἐδέησε δὲ νὰ καταρρεύσουν θρόνοι καὶ ἔθνη ἰσχυρὰ διὰ νὰ ἀναγνωρισθῆ, — ὅτι ἡ ἰσχύς παντός ἔθνους καὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ τὸ θεμέλιον εἶνε ὁ δημοδιδάσκαλος· ὅτι οὗτος δὲν ἔχει τὸ καθήκον νὰ διδάξῃ εἰς τὰς ὑπομειβομένας τοῦ ἔθνους γενεὰς τὰ γράμματα μόνον· ὅτι εἶνε ὁ θεματοφύλαξ τῶν ἱερωτέρων αὐτῶν παραδόσεων, ὁ καλλιεργητῆς τῆς ψυχῆς τοῦ ἔθνους· σήμερον ἀπὸ τῆς παιδαγωγίας ἀναρτῶσιν ὅλοι τὴν ἀναβάπτισιν τοῦ ἔθνους εἰς φρόνημα, εἰς ἀρετὴν, εἰς φιλοπατρίαν, εἰς ἐνεργητικότητα καὶ τόλμην, τὴν παροχὴν ὅλων ἐκείνων τῶν ψυχολογικῶν ἐφοδίων, ἅτινα εἶνε ὅπλα ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τῆς ζωῆς νίκην τοῦ ἀτόμου, διὰ τὴν νικηφόρον ἐν τῇ ὄλῳ τῆς προόδου καὶ τῆς ἀκμῆς ἐξέλιξιν τοῦ ἔθνους.

Διὰ τοῦτο εἰς τὸν μεγαλειότερον τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς νεωτέρας Γαλλίας, ὅσον καὶ ἀφελὴ καὶ μετρίεφρονα, τὸν Ἰούλιον Φερρῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀφῶ τὸν κατελιθ-βόλησε μεχρὶ τοῦ μαρτυρίου ἡ ἀγνωμοσύνη τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, δὲν προσθάνουν σήμερον νὰ ἐγείρουν ἀνδριάντας, ὁ φόρος οὗτος τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης ὀφείλεται ὄχι τόσον, διότι προσήρτησεν εἰς τὸ γαλλικὸν κράτος χώραν πλούσιαν, πολὺ μείζονα τὴν ἔκτασιν αὐτῆς, τὸ Τσαγκίνον, ὅσον διότι ὑπῆρξεν ὁ ἀληθὴς εἰσηγητῆς τῆς ὑγιούς λαϊκῆς παιδαγωγίας ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, τῆς ὁποίας αἱ πραγματικαὶ ἐν ἔτει 1871 καταστροφαὶ ὀφείλονται πολὺ ὀλιγώτερον εἰς τὸ ἀνοργάνωτον τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, ἢ ὅσον εἰς τὴν νοσηρὰν, τὴν αὐτόχρημα φονικὴν παιδείαν, τὴν ὁποίαν περιῆχεν εἰς τὰ τέκνα τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ ἡ κληροκρατία.

Ἄλλὰ παρ' ὀλίγον νὰ λησμονήσω τὸ θέμα, ἔνεκα τοῦ ὁποίου ἐτόλμησα νὰ γράψω περὶ τῶν διδασκαλείων. Τὸ θέμα δὲ τοῦτο τὸ ἔφερον εἰς τὴν μνήμην μου ὁ προκηρυχθεὶς διαγωνισμὸς πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ διδασκαλείου, τοῦ ὁποίου χορηγὸς εἶνε ὁ ἐθνικὸς εὐεργέτης Γρηγόριος Μαρασλῆς.

Δὲν ἔχω κανένα δισταγμὸν ὅτι αἱ ἀρμόδιαι ἐπρονόησαν καὶ περὶ αἰθουσῶν διδασκαλίας ἐπαρκῶν, καὶ περὶ γραφείων, καὶ περὶ βιβλιοθηκῆς καὶ περὶ αἰθούσης ψυχαγωγίας, καὶ περὶ εἰκασμάτων τοῦ προσαρτωμένου εἰς τὰ διδασκαλεῖα προτύπου σχολείου, πρὸς πρακτικὴν ἄσκησιν τῶν

Τὰς ἀρετὰς ταύτας ἀληθῶς μόνον τὸ φυτώριον τοῦ συνδιδασκαλείου Διδασκαλείου ἀναπτύσσει ἀσφαλῶς. Ἀπὸ τοῦ στρατῶνος δὲ τούτου τῆς ὑγιούς παιδαγωγίας τοῦ ἔθνους διοχετεύονται ἔπειτα αὐταὶ εἰς τὰς ἀπαλὰς τῶν παιδῶν ψυχὰς διὰ τῶν ἀποφοίτων τοῦ διδασκαλείου δημοδιδασκάλων, ἀληθῶς ἱεραποστόλων τῆς θρησκείας τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ ἔθνους ἀναγεννήσεως.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Σ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ¹

[Κατὰ τὸν φιλόσοφον Γκυγιώ].

Ὁ Τολστόη καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὅλα τὰ πρόσωπα, ὅλα τὰ γεγονότα ἐνδιαφέρουσι τὸν μαθητὴν οὐχὶ ἀναλόγως τῆς ἱστορικῆς αὐτῶν σημασίας, ἀλλὰ ἀναλόγως τοῦ δραματικοῦ θελγητροῦ οὕτων, ἀναλόγως τῆς τέχνης τῆς ἀναπτυχθείσης ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ καὶ συνηθέστερον ὑπὸ τῆς λαϊκῆς παραδόσεως. Ἡ ἱστορία τοῦ Ρώμου καὶ τῆς Ἑλλάδος ἐνδιαφέρει, οὐχὶ διότι οἱ δύο οὗτοι ἀδελφοὶ ἴδρυσαν τὸ ἰσχυρότατον κράτος τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ διότι κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον, εἶνε ὡραία, θαυμαστή... ἢ λύκαινα ἦ τις τοὺς ἐγαλούχει. Ἡ ἱστορία τοῦ Γράκχου ἐνδιαφέρει, διότι εἶνε ἐπίσης δραματικὴ ὅπως ἡ τοῦ Γρηγορίου Ζ' καὶ τοῦ ταπεινωθέντος αυτοκράτορος, δι' ὃν εἶνε δυνατόν νὰ κινηθῇ τὸ ἐνδιαφέρον. Ἐν ἐνὶ λόγῳ εἰς τὸ παιδίον καὶ ἐν γένει εἰς πάντα, ὅστις δὲν ἔχει ἀκόμη τὴν γνῶσιν τοῦ βίου, τὸ συναίσθημα τῆς ἱστορίας δὲν ὑπάρχει· ὑπάρχει μόνον τὸ συναίσθημα τῆς τέχνης.

Καταργηθείσης τῆς ἀρχαίας δεισιδαιμονίας, οὐδὲν τὸ φοβερόν, κατὰ τὸν Τολστόη, ἂν οἱ ἄνθρωποι μεγαλώσωσι χωρὶς νὰ μάθωσι ἐν τῇ παιδικῇ αὐτῶν ἡλικίᾳ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ἔργα τῶν βαρβάρων χρόνων. Ὅλως διάφορον ὅμως εἶνε νὰ ἐμπνεύσωμεν εἰς τὰ παιδιά τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μάθωσι πῶς ζῆ τὸ ἀνθρώπινον γένος, πῶς ἐζῆσε καὶ μετεμορφώθη καὶ ἀνεπτύχθη εἰς τὰ διάφορα κράτη, νὰ μάθωσι τοὺς νόμους καθ' ὅσους ἡ ἀνθρωπότης ἐξελίσσεται αἰώνως· νὰ ἐμπνεύσωμεν ἀπ' ἐτέρου τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐννοήσωσι τοὺς νόμους τῶν φυσικῶν φαινομένων ἐν τῷ συμπαντι ὀλοκλήρῳ καὶ τῆς διανομῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας. «Ἴσως, λέγει ὁ Τολστόη, εἶνε ὠφελίμων νὰ ἐμπνεύσωμεν τοιαύτας ἐπιθυμίας, ἀλλ' εἰς τὸν σκοπὸν τούτον δὲν θὰ μᾶς οδηγήσωσιν οὔτε οἱ Σεγγιόρ, οὔτε οἱ Θεῆροι, οὔτε οἱ Ὀμποδόσκη.

¹ Συνέχισαν καὶ τέλος ἴδὲ σελ. 34.

Δύο στοιχεῖα βλέπω πρὸς τοῦτο: τὸ συναίσθημα τῆς τέχνης καὶ τὴν φιλοπατρίαν.

Ἡ φιλοπατρία πράγματι πρέπει νὰ εἶνε ἡ ψυχὴ τῆς ἱστορίας, τὴν δὲ ἱστορικὴν διδασκαλίαν πρέπει νὰ καταστήσωμεν μέγα ἠθικὸν δραματόλογον· ἀλλ' ὁ πρῶτος ὄρος, προκειμένου περὶ ἱστορίας, εἶνε ὁ σεβασμὸς τῆς ἀληθείας. Εἶνε λοιπὸν ἀληθῶς ἀνάγκη, ὅπως πιστεύει ὁ Τολστόη, νὰ παραποιήσωμεν τὴν ἱστορίαν διὰ νὰ τὴν καταστήσωμεν ἐνδιαφέρουσαν; Ἄν τὰ παιδιά ἀγαπῶσι τὰ παραμύθια, ἀγαπῶσιν ἴσως περισσότερο μίαν ἀληθῆ ἱστορίαν, ποῦ νὰ ἔγεινε, ὅπως λέγουσι. Μεταβάλλοντες τὴν ἱστορίαν εἰς σειρὰν δραμάτων, παραγνῶρίζομεν τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἐνότητα τοῦ χαρακτήρος αὐτῆς, μετατοπίζομεν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς, τὸ κατακερματίζομεν, οὕτως εἰπεῖν, διὰ νὰ τὸ καταναίωμεν εἰς ἡρώας τινάς, οἵτινες, πράγματι, ὅπως καταστῶσιν ἄξιοι τοῦ μέρους τούτου τοῦ ἐνδιαφέροντος, θὰ ὑποχρεωθῶσι νὰ πληρῶσωσιν ὅλους τοὺς κανόνας τῆς δραματικῆς τέχνης.

Ὁχι, ἱστορίαν καλοῦμεν οὐχὶ τὴν ἱστορίαν ὀλίγων ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὴν ἱστορίαν ἐνὸς λαοῦ, ὅλων τῶν λαῶν· καὶ ἐπειδὴ τοιοῦτοι ἦρωες ἴστανται αἰώνως ὀρθοί, τὸ ἐνδιαφέρον δὲν πρέπει νὰ καταπίπτῃ εἰς ἐκάστην σελίδα μετὰ τούτου ἢ τοῦ ἄλλου δεδομένου προσώπου. Τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἱστορίας, ἐπαναλαμβάνομεν, ἐγκινοῦται εἰς τὰς ἰδέας, εἰς τὰ συναισθήματα καὶ τὰς προσπάθειάς τῶν ἀνθρώπων, ὅχι ἐνίων μόνον ἀνθρώπων· ἢ ποίησις τῆς ἱστορίας εἶνε ἡ ποίησις τῆς ζωῆς ἐν γένει, ὅχι ὀλίγων μόνον ζῶν. Ἄν τὰ παιδιά θλίβωνται, διότι εὐρίσκουσιν ἦτας ἐκεῖ ὅπου ἠθέλον νίκαις, ἂς λυπούμεθα μόνον, διότι ἡ ζωὴ, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχουμεν τὴν ἐξουσίαν νὰ μεταβάλωμεν δι' αὐτὰ, τοῖς ἐμφανίζεται ἐν τῇ πραγματικότητι αὐτῆς. Τὸ μόνον, ὅπερ δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν, εἶνε ἡ ἡλικία τῶν παιδίων.

Ἐφ' ὅσον εἶνε πολὺ μικρά, ἡ ἱστορία θὰ εἶνε δι' αὐτὰ ἀπλή διαδοχὴ εἰκόνων, μετὰ τὰς ὁποίας θὰ συνδεθῶσιν ὅσα δύναται νὰ ἐννοήσωσιν ἐκ τῶν γεγονότων· τὸ βιβλίον θὰ φυλλομετρηθῇ μᾶλλον παρὰ ἢ ἀναγνωσθῆ. Ἄλλ' ἐν οὐδεμίᾳ ἐποχῇ, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἱστορίας, δὲν ἄρροζει ἡ φορτικὴ ὀνοματολογία τῶν γεγονότων, τῶν ἐπεισοδίων τῶν μὴ δικαιολογουμένων διὰ τῶν αἰτίων των, μὴ παρακολουθευμένων μέχρι τῶν συνεπειῶν των. Τί συμβαίνει, ἐρωτᾷ ὁ Λαβίς, μετὰ πάροδον ἐτῶν τινῶν, ἐντός τῶν κακῶς πληρωθειῶν αὐτῶν κεφαλῶν; Αἱ ἀόριστοι ἀναμνήσεις καθίστανται ἀοριστότεροι· τὰ σπάνια χαρακτηριστικά τῶν ἱστορικῶν μορφῶν, ἅτινα ἐδιδάχθησαν, ἐξαφανίζονται· τὰ διαμερίσματα τῶν χρονολογικῶν σειρῶν κρημνίζονται. «Ὁ Κλόβις, Κάρολος ὁ Μέγας, ὁ ἅγιος Λουδοβίκος,

Ἐρρίκος ὁ Δ' πίπτουσιν ἐκ τῆς θέσεώς των, ὡς προσωπογραφία ἀνηρημένη ἀπὸ εὐθραύστου καρφίου λασκοκτίστου τοῖχου». Πρέπει λοιπὸν κάλλιον νὰ ἐκλέξωμεν τὰ γεγονότα, νὰ ἐξεβελλίσωμεν τὰς λεπτολογίας καὶ τὰ ἀνωφελῆ, νὰ βίψωμεν ὅλον τὸ φῶς ἐπ' ἐκείνων τῶν ὁποίων μᾶς ἐνδιαφέρει ἡ γνῶσις καὶ οὕτω νὰ ἐκτυλιζώμεν τὴν σειρὰν, ὥστε ὁ μαθητὴς νὰ μάθῃ πῶς ἐζῆσαν ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ ἱστορία τῶν ἡθῶν καὶ τῶν πολιτευμάτων δὲν δύναται νὰ διδαχθῇ εἰς τοὺς μαθητὰς δι' ἀφηρημένων ὄρων, διὰ φράσεων καὶ θεωριῶν· ἀλλ' εἶνε δυνατόν νὰ περιγράψωμεν ἀπλῶς τὰς βιωτικὰς περιστάσεις τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν μεταχειριζόμενοι γνωστὰς λέξεις, στοιχειώδεις γνώσεις, τὰς ὁποίας κέκτηται πᾶν παιδίον.

«Τίς θὰ διδάξῃ ἐν Γαλλίᾳ τί εἶνε ἡ Γαλλικὴ πατρίς; ἐρωτᾷ ὁ Λαβίς. Οὐχὶ ἡ οἰκογένεια, ἐξ ἧς ἐξέλιπε πλέον τὸ κύρος, ἡ πειθαρχία, ἡ ἠθικὴ διδασκαλία· οὐδὲ ἡ κοινωνία ἐν ἧ γίνεται λόγος περὶ τῶν ἀστικῶν καθήκοντων μόνον ὅπως τὰ χλευάσῃ. Τὸ Σχολεῖον μέλλει νὰ εἶπῃ εἰς τοὺς Γάλλους τί εἶνε ἡ Γαλλία. Ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ἱστορικῆς διδασκαλίας εἶνε νὰ ἐμβάλῃ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν μαθητῶν πάντων τῶν σχολειῶν συναίσθημα ἰσχυρότερον «τῆς κόφου καὶ εὐθραύστου ματαιοδοξίας» ἀφορητῶ ἐν τῇ εὐτυχίᾳ, ἀλλὰ κατακρημνιζομένης κατὰ τὰς ἔθνικας συμφοράς, καὶ ἀντικαθισταμένης, ὑπὸ τοῦ ἀπελπισμοῦ, τοῦ θαυμασμοῦ τῶν ξένων, τῆς αὐτοπεριφρονήσεως.»¹

Η'.

Ἵπεροβολικῶς ἐξήρθη, μετὰ τῆς σημασίας τοῦ δημοδιδασκάλου, καὶ ἡ σημασία τῆς Γεωγραφίας ἐν ταῖς νίκαις τῶν Γερμανῶν κατὰ τῶν Ἀστριακῶν καὶ τῶν Γάλλων. Ἡ πειθαρχία τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων ὑπῆρξε παραδειγματικὴ, πρέπει ὅμως πολὺ νὰ υποβιβάζωμεν τὸν βαθμὸν τῆς παιδείσεως τῶν στρατιωτῶν. Διὰ τὴν νίκην ἐν ταῖς μάχαις δὲν ἀρκεῖ, ἄλλως, ἡ γνῶσις τῆς γραφῆς καὶ τῆς ἀναγνώσεως βιβλίου ἢ χάρτου. Ὁ συγγραφεὺς τῆς πραγματικῆς περὶ τῆς πειθαρχίας ἐξ ἀπόψεως τοῦ στρατοῦ, τοῦ Κράτους

¹ Περιφρονήσατε τὰ παλαιὰ! φωνάζουσι τινες. Νὰ μὴ διδάσκωμεν τὸ παρεθῆν; ἀλλ' ἐν τῷ παρεθῆντι ἐνυπάρχει ποίησις, τῆς ὁποίας ἔχομεν ἀνάγκην διὰ νὰ ζήσωμεν. Ἐπι δε καὶ διδάγματα. Ἄνευ τοῦ παρεθῆντος δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ τὸ ἐνεστώτος, οὔτε νὰ καταλάβῃ τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ θέσιν ἐν τῇ ἀληθειᾷ τῶν καιρῶν· ἐπιδομομεν νὰ μὴ ἀγνοῶμεν ὅτι τὰ αἷτια, ἅτινα μέλλουσι νὰ παραγάγῃ τὸ μέλλον, ὑφίστανται οὐχὶ μεμονωμένως ἐν τῷ παρόντι μόνον, ἀλλ' ἥδη καὶ ἐν τῷ παρεθῆντι, ὅπου δυνάμεθα, ὡς εἰπεῖν, νὰ κρίνωμεν αὐτὰ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ των. Ἄν δὲ ὑπάρχῃ μέσον νὰ μὴ ἐπαναπέσωμεν εἰς τὰ τέως διαπραχθέντα σφάλματα, βεβαίως τούτο εἶνε ἡ γνῶσις αὐτῶν ἐν ταῖς αἰτίαις των.

καὶ τοῦ λαοῦ» Χαϊνίγγ, ἀποκαλύπτει ὅτι οἱ εἰς τὸν λόγον του καταταχθέντες νεοσυλλεκτοὶ πολλοὶ ὀλίγοι διετήρησαν ἐν τῇ μνήμῃ τὰ ἐπὶ τῶν θρανίων τοῦ σχολείου διδασκόμενα. Ἐπὶ ἔτη δὲ προσεπάθησε νὰ ἐξακριβώσῃ τὸν βαθμὸν τῆς παιδείσεως τῶν νεοσυλλέκτων του. Ἐβεβαιώθη δὲ ὅτι τὰ ἀπλούστατα τῶν γεγονότων τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος ἦσαν ἄγνωστα εἰς τοὺς νέους τοὺς ἐρχομένους εἰς τὸ σύνταγμα.

Συνελεγμένον πολλὰς ἐρωτήσεις περὶ τῆς γενεθλίου πατρίδος, λέγει ὁ Χαϊνίγγ. Ἀπίστευτοι ἦσαν αἱ ἀποκρίσεις. Μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870—1871 πολλοὶ ἠγνόουν αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Γερμανίας! Τοῦτο δὲν ἐμποδίζει τοὺς ἐν Γαλλίᾳ νὰ πιστεύουν ὅτι αἱ γεωγραφικαὶ γνώσεις τῶν ἀπλῶν Γερμανῶν στρατιωτῶν ἦσαν ἱκανῶς μεγάλα ὥστε νὰ καθιστώσιν αὐτοὺς ἱκανοὺς νὰ εὐρίσκωσιν ὅλους τοὺς δρόμους ἐν τῷ ἐδάφει, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσέβαλον. Ἡ γεωγραφία τῶν ἡμερῶν ἡμῶν δὲν εἶνε ἀπλὴ γεωγραφία· εἶνε, ὅπως ἐλέχθη, ἐγκυκλοπαιδεία, καθολικὴ ἐπιστήμη, ἀστρονομία καὶ γεωλογία, μεταλλειολογία, βοτανικὴ, ζωολογία, φυσικὴ, ἱστορία καὶ πολιτικὴ οἰκονομία, ἀθροπολογία, μυθολογία, κοινωνιολογία, γλωσσολογία, φωνητικὴ, ἱστορία τῶν φυλῶν, τῶν θρησκειῶν, τῆς γεωργίας, τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας κλπ. κλπ. Ἡ τοιαύτη γεωγραφία εἶνε βεβαίως ἐπιφέστατον μᾶθημα.

Ὁ Τολστόη διηγεῖται προσέτι τὴν ἀμυχανίαν του ἐν σχέσει πρὸς τὴν γεωγραφίαν. Ἀφ' οὗ ἐξήγησε, λέγει, τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ θερμὸν, περιήλθεν εἰς ἀπορίαν κατὰ τὴν ἐξήγησιν τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους. Ἐκ νέου ἐπανέλαβε τὴν ἐξήγησιν, καὶ τῇ βοήθειᾳ κηρίου καὶ σφαίρας ἐδωκεν εἰς τὰ παιδιά νὰ ἐννοήσωσιν ἐντελῶς ὡς τῶν ἐφαίνετο». Τὸν ἤκουον μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος· εἰς τὸ τέλος τῆς ἐξηγήσεως τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους, ὁ σκεπτικὸς Σέμτας ὁ νεημονέστερος πάντων, ἀπέτεινε εἰς τὸν Τολστόη τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν· «Μὰ πῶς γυρνᾷ ἡ γῆ καὶ ἡ Ἰσβα μας εἶνε πάντα εἰς τὴν ἴδιαν θέσιν; ἔπρεπε ν' ἀλλάξῃ θέσιν!» Ὁ Τολστόη διενεχθὴ τότε· «Ἄν ἡ ἐξήγησίς μου ὑπερβίβῃ κατὰ χίλια βέρστα τὴν ἀντιληπτικὴν δύναμιν τοῦ νεημονέστερου, τί θὰ ἐννοήσουσι οἱ χονδροκέφαλοι;». Ἐπανήρχισε τὸ μᾶθημα, ἐξήγησεν, ἰχνογράφησεν ἀνέφερον ὅλας τὰς ἀποδείξεις τῆς στρογγυλότητος τῆς σφαίρας, τὰ περὶ τὴν γῆν ταξείδια, τὴν θέαν τοῦ ἰστού πρὸ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου καὶ τὰς ἄλλας ἀποδείξεις. Ἐπειτα θεωπεύμενος ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι τὸν ἐνόησαν ἐπρόσταξε νὰ γράψουν τὸ μᾶθημα. Ὅλοι ἔγραψαν—«ἡ γῆ εἶνε ὡς σφαῖρα...» Πρῶτα ἔγραψαν τὴν πρώτην ἀπόδειξιν, ἔπειτα τὴν δευτέραν. Ὅτι τὴν τρίτην ἀπόδειξιν εἶχον λησμονήσῃ

πτίων έγραψεν ο φιλόσοφος Δημόκριτος. Είς τόν 'Αριστοτέλην, τόν Πλίνιον και τόν Διόδωρον τόν Σικελιώτην γίνεται επίσης λόγος διά τήν μέθοδον ταύτην και διά τὰ κέρδη τὰ όποια παρείχε.

Πρώτην φοράν λεπτομερής περιγραφή του τεχνητού κλωσσήματος των αυτών εις τήν Αίγυπτον και εις τήν Κίναν έδημοσιεύθη από ένα Ισπανόν κατά τό 1600. Διάφοροι δοκιμαί έφραμογής, αι όποιαί έγειναν πρωτίτερα εις τήν Ιταλίαν και εις τήν Γαλλίαν, απέτυχαν και διά τήν διαφοράν του κλίματος και διά τήν έλλειψιν πείρας.

Πρώτη σοβαρά έργασία διά τό τεχνητόν κλώσσημα των αυτών έγεινεν από τόν διάσημον Γάλλον φυσικόν 'Ρεωμόρον, τόν έφευρέτην του όμου νόμου θερμομέτρου. Είς τὰ 1749 έδημοσίευσε σύγγραμμα εκ τριών τόμων: *Περί της τέχνης του κλωσσήματος πατισειδών κατοικιδίων πτηνών καθ' όλας τας ώρας του έτους*. "Η μέθοδος του 'Ρεωμόρου, έντελώς διαφορετική από τών Αίγυπτίων και των Κινέζων τας μεθόδους, δεν είχε πρακτικήν έπιτυχίαν, ούτε ήτο δυνατόν να έχει μετεχειρίζετο τήν κόπρον των ήπων. Απελπισθείς και ο ίδιος, κατέφυγεν εις τούς κοινούς φούρνους των ψωμάδων. "Αλλά και πάλιν αι δοκιμαί του δεν έδωκαν ευχάριστα αποτελέσματα. Κατώρθωσε να γεννηθούν μερικά όρνιθια, άλλ' ή αναλογία ήτο πολύ μικρά συγκριτικώς προς τὰ αυγά ότα έχάνοντο άδικα. Το μεγαλύτερον έλάττωμα της μεθόδου του 'Ρεωμόρου ήτο ότι δεν διητηρείτο μία σταθερά θερμοκρασία 32 βαθμών του ίδιου του θερμομέτρου όση χρειάζεται διά τό κλώσσημα των αυτών.

Τὰ πολύκροτα πειράματα του 'Ρεωμόρου έδωκαν άφορμήν και εις άλλους έπιστήμονας να επειχειρήσουν τό τεχνητόν κλώσσημα των αυτών, αλλά κανείς δεν κατώρθωσε να έφευρή μέθοδον πρακτικήν και προσιτήν εις όλον τόν κόσμον.

Επί τέλους κατά τό 1876 παρεδόθησαν εις κοινήν χρήσιν από διάφορα όρνιθοκομεία της Γαλλίας αι πρώται πρακτικά κλωσσημαναί. Αι μηχαναι αυτοί κλωσσουν τὰ αυγά με ζεστόν νερόν, τό όποϊον μεταδίδει τόσην ζέστην όσην και ή κλώσσα: 39—40 βαθμοί: Κελσίου. Είνε κτεσκευασμένα με τρόπον, όστις να διατηρηται τό νερόν ζεστόν επί πολλας ώρας και, όταν αρχίση να κρυώνη, ρίπτεται κατ' αναλογίαν βραστόν νερόν, ώστε αναβαίνει πάλιν ή θερμοκρασία. "Όλα αυτά κανονίζονται με θερμομέτρον, τό όποϊον μένει διαρκώς τοποθετημένον επάνω εις τὰ αυγά.

Είς τὰς τελειοποιημένας κλωσσημανας, αντί να προστίθεται βραστόν νερόν διά τήν αναβή πάλιν ή θερμοκρασία εις τὰ 39—40, διατηρείται

πάντοτε ή ίδια με μικράν λάμπαν πετρελαίου ή αερίοφωτος, ή όποια καίει διαρκώς κάτω από τό νερόν, ή με τήν κωμάτιον ψημένου γαιάνθρακος (briquette), τό όποϊον αλλάσσει πρωί και βράδυ. Είς μερικάς έχουν προσθήκη και αυτόματον *δυσθμοτήρα* της θερμότητας. Υπάρχουν και μηχαναι με ζεστόν αέρα αντί νερού.

Κλωσσημαναί υπάρχουν διαφόρων σχημάτων και έχουν χωρητικότητα 25—500 αυτών. Είς τήν 'Αμερικήν, όπου έχει αναπτυχθή πολύ ή όρνιθοκομία, λειτουργούν κλωσσημαναί με 4 5 χιλιάδας αυγά.

ΕΒΑΛΕΣ ΦΩΤΙΑ — ΔΥΣΚΟΛΑ ΤΗΝ ΣΒΥΝΕΙΣ

[Διήγημα του Τολστόη κατά μετάφρασιν εκ του 'Ρωσσοικου].

"Εζη εις τό χωρίον ο χωρικός 'Ιβάν Στεερμπακόφ, έζη καλά, ήτο έν πλήρει άκμῃ, ο καλλίτερος δουλευτής του χωριου· είχε τρεις υίους άνδρας πλέον: ο πρώτος ήτο έγγαμος, ο δεύτερος έν ώρα γάμου και ο τρίτος έφηβος, ήρχιζε πλέον και αυτός να γεωργή τήν γην. Η γραία σύζυγος του 'Ιβάν ήτο γνή φρόνιμος και οίκοκυρά, έτυχε δε και ή νύμφη της γυναίκα ήσυχος και εργατική. Το μόνον πρόσωπον που δεν ειργάζετο μέσα εις αυτήν τήν οίκογένειαν ήτο ένα γεροντάκι, ο παππούς ο όποιος επτά τώρα χρόνια ήτον κατάκοιτος και επισχεν από ασθμα. Η περιουσία του 'Ιβάν ήτο αρκετή: 3 άλογα με πουλάρι, μία άγελάδα με μοσχάρι και 15 πρόβατα. Αι γυναίκες έρραπταν, επιδιώρθωναν τὰ ένδύματα των άνδρων και ειργάζοντο και εις τόν κόμπον μαζί με τούς άνδρας. "Εκαμνον σιτάρι αρκετόν και βρόμην, ώστε να ήμπορουν να πληρώνουν τούς φόρους, να εξαρκή δε και διά τας ανάγκας των. Και έζούσεν άξιόλογα ή οίκογένεια του 'Ιβάν.

Παραπλεύρως με τήν αυλήν των ήτο και ή αυλή του Γαβρίλη του Κουτσου, υίου του Γορδέη, 'Ιβάνιτης. Μεταξύ δε αυτού και του 'Ιβάν υπήρχεν έχθρα.

"Ενόσω ο γέρον Γορδέης υπήρχεν εις τήν ζωήν, και ήτο οίκοκύριος ο πατήρ του 'Ιβάν, οι χωρικοί έζων ως καλοί γείτονες. "Αν αι γυναίκες είχαν ανάγκην κρησάρας ή στόμνας, αν είχαν ανάγκην οι άνδρες σκεπάσματος ή τροχου άμάξης προσωρινώς, ήθελε να στείλη να ζητήση ο ένας από τόν άλλον και ως γείτονες έβουθούντο αναμεταξύ των. "Αν κανένα μοσχάρι επήγαιεν εις τό άλόν, τό απέδιωκν και περιωρίζοντο μόνον να ειπούν: «μήν τάφινετε, γιατί τόν καρπό δεν τόν έμαζέψομε άκόμη». Ποτέ όμως να τό κρύψουν ή να τό κλει-

δώσουν εις τόν στάβλον ή να καταμηνύση ο ένας τόν άλλον· αυτά δεν τὰ έσυνήθιζον.

"Ετσι έπερνούσαν ένόσω έζων οι γέροντες. "Όταν όμως έγειναν οίκοκυραίοι τὰ παιδιά των, ήλλαξαν τὰ πράγματα.

Και έγειναν όλα ένεκα μηδαμινής άφορμής.

"Ηρχισεν ένωρίς να γεννά ή όρνιθα της νεωτέρας νύμφης του 'Ιβάν, και ή νεαρά γυναίκα έσύναζε τὰ αυγά διά τό Πάσχα. Κάθε ήμέραν ήθελε να εύρη και έν αυγόν εις τήν άποθήκην ή μέσα εις τό κάρρον. Φαίνεται όμως ότι τὰ παιδιά έτρόμαζαν τήν όρνιθα, ή όποια επέταζεν από τόν φράκτην εις τήν γειτονικήν αυλήν και εκει έγέννησεν. "Ακούει τήν όρνιθα να κακαρίζη ή νέα χωρική, και επειδή ήτον παραμονή έσροτης και είχε να συγυρίση τήν καλύβην, δεν είχε δε καιρόν να υπάγη διά τό αυγόν ειπε: «πηγαίνω άργότερα και τό παίρνω. Τήν έσπέραν επήγεν εις τήν άποθήκην, ανεζήτησε μέσα εις τό κάρρον άλλ' αυγόν δεν υπήρχεν. "Ηρώτησε τήν πενθερίν της, τόν άνδράδελφόν της μήπως τό επήραν αυτοί; αλλά δεν τό ειχαν πάρει. "Ο Ταρίσκος όμως, ο μικρότερος άνδράδελφός της, της λέγει: «ή σκουφάτη σου έγέννησε σ' τήν γειτονικήν αυλήν, εκει έκακάριζε, κι' απ' εκει επέταξε». Παρατήρησε ή νεαρά νύμφη και ειδη τήν όρνιθά της, που εκάθητο πλησίον του πετεινού επί του ξύλου, ανοιγοκλείουσαν τὰ μάτια· επήγε να κοιτάξη. Και θά τήν έρωτούσεν που επήγε και έγέννησε, αλλά δεν θά της απεκρίνατο. Και επήγεν ή νεωτέρα νύμφη του 'Ιβάν εις τήν γειτονικήν αυλήν. Τήν υπεδέχθη ή γραία.

—Τι αγαπῶς, κοπέλλα μου;

—"Η κόττα μου, καλή κυρούλα, επέταξε σήμερα μέσα στην αυλή σας· μήπως έκαμε τό αυγό πουθενά;

—Ούτε είδαμε, ούτε ζεύσαμε. "Εχομε ταις δικαίς μας, που, δόξα ναχη ο Θεός, πρό πολλου πια άρχισαν να γεννούν. "Εμείς έμαζέψαμε τὰ δικά μας, δεν έχομε ανάγκη από τὰ ξένα. "Εμείς, κορίτσι μου, σε ξέναις αυλαίς δεν πηγαίνομε να γυρεύομε αυγά.

Προσεβλήθη ή νεωτέρα νύμφη του 'Ιβάν, ειπεν ένα λόγον περιπλέον, ή γειτόνισσα δού και αι γυναίκες ήρχισαν τας θύρεις. Η σύζυγος του 'Ιβάν, μεταβαίνουσα εις τό πηγάδι, ανεμίχθη και αυτή. "Εξήλθεν ή σύζυγος του Γαβρίλη, ήρχισε να μαλώνη τήν γειτόνισσαν, και της ειπε ότι είχε και ο, τι δεν είχε. Και ήναψεν ή φωτιά. Φωνάζουν αίφνης όλα, ζητούν να ειπουν από δύο λέξεις μαζί, και τί λέξεις. Είσαι τέτοια, είσαι τέτοια, κλέφτρα, βρωμα, συ που έτυράνησες τόν άνδρα σου, σύ, κακή νοικοκυρά!

—"Αμ' έσύ, ζητιάνα, που μου ξέσχισες τήν κρησάρα μου! Και τό ζυγό μου τόν έχεις άκόμη, δόσε μου τό ζυγό!

"Ηρπασαν τόν ζυγόν, έχυσαν τό νερόν, εξέσχισαν τὰ κεφαλεμάνδηλά των, ήλθον εις χείρας. "Εφθασεν από τόν κόμπον ο Γαβρίλης, έλαβε τό μέρος της γυναίκος του. Προσέδραμεν ο 'Ιβάν με τόν υίόν του, συνεπλάκησαν και έπεσαν όλοι εις ένα σωρόν. "Ο 'Ιβάν ήτο ρωμαλέος χωρικός και τούς άντρέψεν όλους, απέσπασε δε μίαν φούκταν τρίχας από τό γενειον του Γαβρίλη. Προσέδραμε κόσμος και μόλις και μετά βίας τούς διεχώρισαν.

Αυτή ήτο ή αρχή της έριδος.

"Ετύλιξεν ο Γαβρίλης τας τρίχας του γενείου του εις έν χαρτίον και μετέθη εις τήν αστυνομίαν να κριθῃ.

—"Εγώ, λέγει, δεν άφησα τὰ γενεία μου για να μου τὰ ξεριζώση ο κασιόλης ο Βάνιας.

"Η δε σύζυγος του εκαυχθήθη εις τούς γειτόνους, ότι τώρα ο 'Ιβάν θα δικασθῃ και θα έξορισθῃ εις Σιβηρίαν. Και ήρχισεν ή έχθρα.

"Από τήν πρώτην ήμέραν άκόμη τούς έσυμβούλευεν ο γέρον από τό στρώμα που εκόιτετο, οι νέοι όμως δεν υπήκουσαν.

—"Ασχημα κάμνετε, παιδιά, τούς έλεγε, και για τιποτένια πράγματα βγάζετε σ' τή μέση ιστορίας. Να συλλογισθῃτε μονάχα, πως όλη αυτή ή ύπόθεσις, είχε άφορμή ένα αυγό. "Επήραν τὰ παιδιά τό αυγό—αι, ως τό πήραν. "Ενα αυγό δεν είναι και μεγάλο πράγμα. "Ο Θεός έχει δι' όλους. Αί, συ ειπε άσχημο λόγο, συ διόρθωσέ τον, μάθε το, πως να μιλή καλλίτερα. "Επισθήκατε;—αυτά συμβαίνουν εις τούς ανθρώπους—συχωρηθήτε κ' έτελείωσε. "Αν αρχίσετε όμως τὰ μαλώματα—τόσο τό χειρότερο για σας.

Δεν υπήκουσαν οι νέοι εις τας νουθεσίας του γέροντος· ένόμισαν ότι ο γέρον δεν όμιλει διά τήν ύπόθεσιν και ότι ως γέρον που ήτον μεμψιμοιρεί.

"Ο 'Ιβάν δεν υπεχώρει εις τόν γείτονά του.

—"Εγώ, λέγει, δεν του ξεριζώσσα τὰ γενεία, αυτός μοναχός του τὰ έβγαλε, και ο γυιός του, να, κυττάξετε, — μου ξέσχισε τὰ αυτιά και όλο μου τό ποκόμισο.

Και ανεχώρησεν ο 'Ιβάν διά να κριθῃ. "Εδικάσθησαν και εις τό ειρηνοδικεϊον και εις τό πρωτοδικεϊον. "Ενόσω έδικάζοντο, έχοθη από τό κάρρον του Γαβρίλη ο βιδολόγος. Αι γυναίκες υπαινίχθησαν τόν υίόν του 'Ιβάν.—«"Εμείς, λέγον, τόν είδαμε που περασε τή νύκτα κοντά από τό παράθυρο κ' επλησίασε σ' τό κάρρο, και ή κυμπάρα ειπε, πως τόν ειδη που επήγε σ' τό καπηλειό κ' εκει τόν έδωσε τό βιδολόγο.

Και ήρχισαν να δικάζονται εκ νέου. Είς τήν οίκίαν δε δεν παρήροχτο ήμέρα να μην ύβρισθουν και κάποτε να έλθουν εις χείρας. Βλασφημούν και τὰ παιδιά, διότι έμαθαν από τούς μεγάλους, και αι γυναίκες, αν συναντηθούν εις τόν ποτα-

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ἀμερικανικά Χριστούγεννα

Τὰ Χριστούγεννα διέρχονται οἱ ἐν Ἀμερικῇ ὅσον φαντάζεσθε φειδρά, τὸ δὲ σπουδαιότερον, ἢ φαιδρότης εἶνε γενικὴ εἰς πάσας τὰς κοινωνικὰς βαθμίδας. Τὰ δῶρα δίδονται κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων. Ἐφέτος δὲ εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ κανεὶς ποῖα ποσὰ ἐδαπανήθησαν ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν εἰς δῶρα. Ἀμέτρητοι πολῖται ἐπὶ παραδείγματι ἀγοράζουσι καὶ προσφέρουσι συσκευὰς τραπέζης ἀξίας 28,000 φράγκων τοῦλάχιστον, λινοστολάι γυναικίαι ἐκ τριχάπτων στοιχίζουσι 12,500 φράγκων πωλοῦνται τόσον πολλά, ὥστε δὲν προφθάνουν τὰ καταστήματα νὰ παραδώσουν τὰς παραγγελίας. Ὡ, δῶρα τῆς ἐροτῆς τὰ καταστήματα πωλοῦσι κατὰ ἑκατοντάδας ἀλεξιβροχα 2,500 φράγκων, κάνιστρα ἀνθεῶν τῆς αὐτῆς τιμῆς, ἀνατολικούς τάπητας ἀξίας 5,000 φράγκων καὶ κιβώτια σιγάρων, τῶν ὁποίων—τῶν σιγάρων, ὄχι τῶν κιβωτίων—ἕκαστον τιμᾶται πέντε φράγκων. Ἄλλ' ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς χαρᾶς καὶ τῆς μεγάλῃς κινήσεως οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν λησμονοῦσι καὶ τοὺς πτωχοὺς των. Οἱ ἑκατομμυριῶχοι διέσπειραν καὶ ἐφέτος ἄφθονα ποσὰ ἐντὸς τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ εἰς τὰς μεγάλας πόλεις διὰ νὰ δυνῆσθαι καὶ οἱ πτωχοὶ νὰ ἐορτάσωσι τὰ Χριστούγεννα μὲ χαρὰν καὶ μὲ ἐν δεῖπνον ἐξαίρετον. Αἱ μεγάλαι Τράπεζαι διανέμουσι δῶρα σπουδαῖα εἰς τοὺς ὑπαλλήλους των καὶ τοὺς πτωχοὺς τῆς συνοικίας των. Τὸ χρηματιστήριον τῆς Νέας Ὑόρκης μόνον διένειμε 50,000 φράγκα εἰς τοὺς πτωχοὺς του.

Νέα οἰκοδομική.

Ὡς νέα μέθοδος ἐν τῇ οἰκοδομῇ οἰκιῶν δοκιμάζεται ἐν Λιβερπούλῃ μεγάλως ἐπιγυλλομένη οἰκονομίας. Ἐν συντόμῳ, ὁλόκληρος ἡ πλευρὰ τῆς οἰκίας κατασκευάζεται ἐξ ἐξ ἑνὸς τεμαχίου. Αἱ προσόψεις, πλευραὶ, δάπεδα καὶ ὀροφᾶι κατασκευάζονται μονομερῶς, τιθέμεναι ἐν τῇ θέσει των, καὶ κατόπιν συναρμολογῶνται. Οἱ θριγκοί, αἱ ζῶναι, αἱ ἐστίαι, κτλ. κατασκευάζονται ἐντὸς τύπων καὶ προσκολλῶνται ὅπου δεῖ. Τὸ οἰκοδόμημα ἔχει ἀξίαν κατὰ τὸ ἡμισυ ὀλιγωτέραν ἢ τὰ διὰ πλίνθων κατασκευαζόμενα καὶ δύναται νὰ ὑψωθῇ ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας.

Θάνατος ἐκ ψύχους.

Εἰς Οὐγγρος ἑκατομμυριῶχος ὀνόματι Ἰωάννης Σβέλμπεργ ἀπέθανεν ἐκ τοῦ ψύχους παρὰ τὴν Βουδαπέστην. Ἐχὼν μεγάλην περιουσίαν κατόκει εἰς ἐν ἐλεεινὸν δωμάτιον, ἐτρέφετο δὲ μὲ ἄρτον μόνον καὶ ὕδωρ τὴν Κυριακὴν προσέθετε

καὶ ὀλίγον λαρδίον εἰς τὴν τροφήν του. Μὲ τὸ φριβερόν ψῦχος τῶν τελευταίων ἐβδομάδων ἐκάθητο καὶ ἐκοιμᾶτο ἄνευ πυρὸς καὶ μὲ ἐνδύματα οἰκτρά. Μίαν πρωίαν εὐρέθη νεκρὸς καὶ διεπιστώθη ὅτι ἀπέθανεν ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς ἀνεπαρκοῦς τροφῆς. Μετὰ τὸν θάνατόν του ἀνεκαλύφθη ὅτι ἦτο ἰδιοκτῆτης μεγάλων ἐκτάσεων γαιῶν καὶ 25 ἑκατομμυρίων φράγκων. Διαθήκη δὲν ἔχει οὔτε κληρονόμους.

Ἡ ἀγάμια ἐν Ἰρλανδίᾳ.

Μία χώρα, εἰς τὴν ὅποιαν ὁ κόσμος δὲν ὑπανδρεύεται, εἶνε ἡ Ἰρλανδία. Ὑπάρχουσιν ἐκεῖ τόσαι γεροντοκόραι, ὥστε νομίζει τις ὅτι οἱ Ἰρλανδοὶ ὤμοσαν νὰ μὴ νυμφεῦνται εἰς τὴν πατρίδα των. Ἡ τελευταία ἀπογραφή, τῆς ὁποίας ἐδημοσιεύθησαν τὰ ἀποτελέσματα, ἀποδεικνύει ὅτι πλέον ἢ τὸ ἡμισυ τῶν γυναικῶν τῆς Ἰρλανδίας ἀπὸ εἰκοσιν ἐτῶν καὶ ἀνωτέρω εἶνε ἀγάμιοι. Εἰς τὴν κομητείαν τοῦ Λεϊνστερ ἐπὶ 100 γυναικῶν ὑπάρχουσι 43 γεροντοκόραι, εἰς τὴν κομητείαν Οὐλστερ καὶ Μόνστερ 45 γεροντοκόραι ἐπὶ 100 γυναικῶν. Τὸ περιεργότερον εἶνε ὅτι ὑπάρχει προϊούσα αὐξήσις τῶν ἀγάμων ἐν Ἰρλανδίᾳ, καὶ ἐκ τῶν δύο φύλων. Τῷ 1881 ἡ ἀναλογία τῶν ἀγάμων ἦτο 47,70/100, κατὰ τὸ ἔτος δὲ 1902, ἤξῃσε μέχρι τῶν 52.6 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Εἰς οὐδεμίαν τοῦ κόσμου χώραν ὑπάρχει τόση ἀποστροφή πρὸς τὸν γάμον, ὅση παρατηρεῖται ἐν Ἰρλανδίᾳ.

Ὁ χάρτης.

Καταπληκτικὴ εἶνε ἡ ποικιλία τῆς χρήσεως τοῦ χάρτου. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν μάλιστα ὑπάρχουσιν αἱ περιεργότεραι καὶ μᾶλλον πρωτότυποι μέθοδοι τῆς χρησιμοποίησεως αὐτοῦ. Ὑπάρχει ἐργαστάσιον ἐν Σπρίνγκφιλ, ὅπου κατασκευάζονται ἐκ χάρτου φιάλαι γάλακτος, τόσον εὐθηναί, ὥστε δύναται τις νὰ τὰς ρίψῃ μετὰ τὴν πρώτην ἢ δευτέραν χρῆσιν. Ἄλλο ἐργαστάσιον κατασκευάζει παντοῦφλας ἐκ χάρτου ἀπιστευτῶς εὐθηνάς. Ἐν Γερμανίᾳ κατασκευάζεται εἶδος οἰκονομικοῦ ὕψους ἐκ χάρτου διὰ τὰ σφαιριστήρια. Ταῦτα ὅμως δύναται νὰ θεωρηθῶσι μικρὰ καὶ ἀσημαντὰ ἀπέναντι σπουδαιότερων ἄλλων. Εἰς τὴν Ῥωσικὴν πόλιν Σανινόβσκα ὑπάρχει μία οἰκία ἐκ χάρτου κατασκευασθεῖσα κατὰ παραγγελίαν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Ἐστοίχισε 50,000 ρούβλια καὶ περιλαμβάνει δωμάτια δεκαεξί. Κατὰ τοὺς ἀρχιτέκτονας εἶνε ἰκανὴ ν' ἀντιστῇ εἰς τὰς ἐπιπρῆξας τοῦ καιροῦ πολὺ καλλίτερον τῆς ἐκ ξύλου ἢ ἐκ λίθου. Εἰς δὲ τὴν Νορβηγίαν, ἥτις εἶναι ἡ χώρα τοῦ ἐκ δένδρων χάρτου, ἀνηγγέρθη χαρτίνη ἐκκλησία, ἥτις δύναται νὰ περιλάβῃ χίλια πρόσωπα.